

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 18ης Ιουλίου 2006*

Στην υπόθεση C-119/04,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 228 ΕΚ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 4 Μαρτίου 2004,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους E. Traversa και L. Rignataro, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον M. Fiorilli, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas και J. Malenovský, προέδρους τμήματος, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), J. Klučka, U. Løhmus και E. Levits, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Poiares Maduro
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 15ης Νοεμβρίου 2005,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιανουαρίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο τα εξής:

— να διαπιστώσει ότι η Ιταλική Δημοκρατία, παραλείποντας λάβει όλα τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως της 26ης Ιουνίου 2001, C-212/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2001, σ. I-4923), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 228 ΕΚ,

- να υποχρεώσει την Ιταλική Δημοκρατία να καταβάλει στην Επιτροπή, στον λογαριασμό «Ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Κοινότητας», χρηματική ποινή ύψους 309 750 ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης στη λήψη των μέτρων που είναι αναγκαία για να συμμορφωθεί με την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, από της δημοσίευσής της παρούσας αποφάσεως και έως ότου εκτελεσθεί η εν λόγω απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας,

- να καταδικάσει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

- ² Το άρθρο 39, παράγραφος 1, ΕΚ έχει ως εξής:

«Εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Κοινότητας.»

- ³ Κατά το άρθρο 39, παράγραφος 2, ΕΚ, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας.

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

- 4 Στις 14 Ιανουαρίου 2004, η Ιταλική Κυβέρνηση εξέδωσε το νομοθετικό διάταγμα 2, για τη θέσπιση επειγουσών διατάξεων σχετικών με την οικονομική μεταχείριση των γλωσσικών συνεργατών σε ορισμένα πανεπιστήμια και περί των ισοτιμιών (GURI αριθ. 11 της 15ης Ιανουαρίου 2004, σ. 4, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 2/2004).
- 5 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος 2/2004 προβλέπει τα εξής:

«Προς εκτέλεση της απόφασης την οποία εξέδωσε το Δικαστήριο [...] στις 26 Ιουνίου 2001 στην υπόθεση C-212/99, οι γλωσσικοί συνεργάτες, πρώην λέκτορες ξένων γλωσσών [στο εξής: πρώην λέκτορες] του Πανεπιστημίου La Basilicata, των Πανεπιστημίων του Μιλάνου, του Παλέρμου, της Πίζας, του Πανεπιστημίου “La Sapienza” της Ρώμης και του Ανατολικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου της Νάπολης [στο εξής: οικεία πανεπιστήμια], [...] τυγχάνουν, αναλόγως προς τον αριθμό των ωρών εργασίας που παρέσχαν, λαμβανομένου υπόψη ότι η πλήρης απασχόληση αντιστοιχεί σε 500 ώρες, οικονομικής μεταχειρίσεως αντίστοιχης προς τους τακτικούς συνεργάτες-ερευνητές που διέπονται από σύμβαση ορισμένου χρόνου, από την ημερομηνία της πρώτης προσλήψεως, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερης μεταχειρίσεως [...]».

- 6 Δυνάμει του άρθρου 1 του νομοθετικού διατάγματος 57, της 2ας Μαρτίου 1987, νυν νόμου 158, της 22ας Απριλίου 1987 (GURI αριθ. 51, της 3ης Μαρτίου 1987), περί τροποποίησης του άρθρου 32 του προεδρικού διατάγματος 382, της 11ης Ιουλίου 1980 (τακτικό συμπλήρωμα στο GURI αριθ. 209, της 31ης Ιουλίου 1980), ο μέγιστος αριθμός διδακτικών ωρών που πρέπει να πραγματοποιούν ετησίως οι τακτικοί συνεργάτες-ερευνητές ανέρχεται σε 350 για την πλήρη απασχόληση και σε 200 για τη μερική απασχόληση. Ο μισθός των μερικώς απασχολουμένων τακτικών συνεργατών-ερευνητών ανέρχεται σε κατ’ αποκοπήν ποσό το οποίο περιλαμβάνει τις αποδοχές για διδασκαλία 200 ωρών και για ερευνητική δραστηριότητα της οποίας η διάρκεια δεν προσδιορίζεται αριθμητικώς.

- 7 Το άρθρο 51 της εθνικής συλλογικής συμβάσεως εργασίας για το προσωπικό του πανεπιστημιακού τομέα (στο εξής: CCNL), συναφθείσας για την περίοδο 1994-1997, προέβλεπε 500 ώρες πραγματικής εργασίας ετησίως για τους γλωσσικούς συνεργάτες και για τους ειδικούς μητρικής γλώσσας. Το γενικό αυτό πλαίσιο αναφοράς επέτρεπε παρεκκλίσεις.

Η απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας

- 8 Με το σημείο 1 του διατακτικού της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιταλίας, το Δικαστήριο αποφάνθηκε τα εξής:

«Η Ιταλική Δημοκρατία, μη εξασφαλίζοντας την αναγνώριση των κεκτημένων δικαιωμάτων στους πρώην λέκτορες [...], νυν γλωσσικούς συνεργάτες και ειδικούς μητρικής γλώσσας, ενώ η αναγνώριση αυτή εξασφαλίζεται στο σύνολο των ημεδαπών εργαζομένων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο [39 ΕΚ].»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

- 9 Με έγγραφο της 31ης Ιανουαρίου 2002, η Επιτροπή υπενθύμισε στις ιταλικές αρχές την υποχρέωση συμμορφώσεως προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας.

- 10 Με έγγραφα της 10ης Απριλίου, της 8ης Ιουλίου και της 16ης Οκτωβρίου 2002, οι εν λόγω αρχές απάντησαν στο έγγραφο αυτό υπομνήσεως, διαβιβάζοντας στην Επιτροπή τα εξής:
- αντίγραφο ενός εγγράφου της 27ης Μαρτίου 2002, με το οποίο το Υπουργείο Παιδείας, Πανεπιστημίων και Επιστημονικής Έρευνας καλούσε τα οικεία πανεπιστήμια να συμμορφωθούν προς την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας εντός προθεσμίας 45 ημερών·
 - τα πληροφοριακά στοιχεία περί των πράξεων που υιοθέτησαν τα εν λόγω πανεπιστήμια «για να διασφαλισθεί στους πρώην λέκτορες [...] η αναγνώριση της προϋπηρεσίας τους βάσει της απόφασεως του Δικαστηρίου»·
 - εξηγήσεις για το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα των αποφάσεων που έλαβε καθένα από τα εν λόγω πανεπιστήμια.
- 11 Κατόπιν των ανακοινώσεων αυτών, η Επιτροπή ζήτησε από τις ιταλικές αρχές, με έγγραφο της 11ης Δεκεμβρίου 2002, διευκρινίσεις για τη μέθοδο και τα κριτήρια που εφάρμοσαν τα οικεία πανεπιστήμια για τον υπολογισμό του ποσού των αυξήσεων αποδοχών που χορηγήθηκαν στους πρώην λέκτορες οι οποίοι εντάχθηκαν από το 1994 στο προσφάτως συσταθέν σώμα των γλωσσικών συνεργατών και των ειδικών μητρικής γλώσσας.
- 12 Η Ιταλική Κυβέρνηση απάντησε στο αίτημα αυτό, με έγγραφο της 24ης Ιανουαρίου 2003, διαβιβάζοντας στην Επιτροπή σχέδιο συμφωνίας σχετικής με τη CCNL — δεύτερη οικονομική διετία 2000-2001, υπογραφέν στις 18 Δεκεμβρίου 2002 από τον κυβερνητικό οργανισμό που έχει επιφορτισθεί με τη διαπραγμάτευση των συμβάσεων εργασίας του δημοσίου τομέα (ARAN) και από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις του προσωπικού των πανεπιστημίων. Το σχέδιο αυτό περιελάμβανε ειδική ρύθμιση για τους γλωσσικούς συνεργάτες και τους ειδικούς μητρικής γλώσσας (πρώην λέκτορες), προς «συμμόρφωση με την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 26 Ιουνίου 2001 στην υπόθεση C-212/99».

- 13 Κρίνοντας ότι τα μέτρα αυτά δεν αποδείκνυαν την παύση της παραβάσεως, η Επιτροπή, στις 30 Απριλίου 2003, απηύθυνε αιτιολογημένη γνώμη στην Ιταλική Δημοκρατία, με την οποία κατέληξε ότι το κράτος μέλος αυτό, παραλείποντας να λάβει όλα τα μέτρα που απαιτεί η εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιταλίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 39 ΕΚ. Η Επιτροπή υπενθύμισε στο εν λόγω κράτος μέλος ότι, αν η διαφορά υποβαλλόταν στην κρίση του Δικαστηρίου, θα πρότεινε να του επιβληθεί χρηματική ποινή. Επιπλέον, η εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη προέβλεπε ότι η Ιταλική Δημοκρατία έπρεπε να λάβει τα αναγκαία μέτρα για συμμόρφωση προς αυτήν εντός διμήνου από της κοινοποίησής της.
- 14 Απαντώντας στην εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη, η Ιταλική Κυβέρνηση διαβίβασε στην Επιτροπή πλείονα έγγραφα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν ιδίως τα έγγραφα της 16ης Ιουνίου και της 12ης Νοεμβρίου 2003, γνωστοποιώντας της το τελικό κείμενο της CCNL, συναφθείσας στις 13 Μαΐου 2003, και τα μέτρα τα οποία είχαν την πρόθεση να λάβουν βραχυπρόθεσμα οι αρμόδιες διοικητικές αρχές. Στις 28 Ιανουαρίου 2004, η κυβέρνηση αυτή διαβίβασε στην Επιτροπή αντίγραφο του νομοθετικού διατάγματος 2/2004.
- 15 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή, κρίνοντας ότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν είχε εκτελέσει πλήρως την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της παραβάσεως

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 16 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, κατά το άρθρο 22, σημείο 3, του τελικού κειμένου της CCNL, «στο πλαίσιο των συμπληρωματικών διαπραγματεύσεων θα εκτελεσθεί η

απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο [...] στις 26 Ιανουαρίου 2001 στην υπόθεση C-212/99 [...], με τον προσδιορισμό πίνακα αποδοχών ο οποίος θα λαμβάνει υπόψη την κτηθείσα πείρα για την κατηγορία των [γλωσσικών συνεργατών και ειδικών μητρικής γλώσσας]». Κατά την Επιτροπή, το εν λόγω τελικό κείμενο δεν προσδιορίζει κατηγορία εργαζομένων με καθήκοντα θεωρούμενα ως ισοδύναμα προς αυτά των πρώην λεκτόρων.

- 17 Η Επιτροπή διαπιστώνει επιπλέον ότι το νομοθετικό διάταγμα 2/2004 εξομοίωσε την κατηγορία των πρώην λεκτόρων προς αυτήν των μερικώς απασχολούμενων τακτικών συνεργατών-ερευνητών. Εντούτοις, οι πλήρως απασχολούμενοι λέκτορες ξένων γλωσσών έπρεπε να τύχουν μεταχειρίσεως αντίστοιχης των πλήρως απασχολούμενων τακτικών συνεργατών-ερευνητών, άλλως τίθενται σε δυσμενή θέση όσον αφορά τις αναδρομικές αποδοχές και τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα. Το γεγονός ότι χορηγήθηκαν στους πρώην λέκτορες μισθολογικές αυξήσεις από ορισμένη ημερομηνία δεν σημαίνει, από μόνο του, ότι εξαλείφθηκε η δυσμενής διάκριση λόγω ιθαγενείας.
- 18 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν απέδειξε ότι τα πανεπιστήμια κατέβαλαν όλες τις οφειλόμενες αναδρομικές αποδοχές και μισθολογικές αυξήσεις καθώς και τα ποσά που αντιστοιχούν στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης τις οποίες δικαιούνταν οι πρώην λέκτορες, λαμβανομένων υπόψη των όντως δεδουλευμένων εκ μέρους τους διδακτικών ωρών.
- 19 Η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι οι αναληφθείσες πρωτοβουλίες πρέπει να εκτιμηθούν υπό το πρίσμα ενός ιταλικού συστήματος ρυθμίσεως της σχέσεως εργασίας βασιζομένου στη συλλογική διαπραγμάτευση.
- 20 Σύμφωνα με το εν λόγω κράτος μέλος, η έκδοση του νομοθετικού διατάγματος 2/2004 σκοπούσε ακριβώς στην αντιμετώπιση της αποτυχίας της συλλογικής διαπραγματεύσεως στα πανεπιστήμια. Προς τούτο, το νομοθετικό αυτό διάταγμα επέβαλε στα πανεπιστήμια που είχαν παραβεί τις υποχρεώσεις τους να αποκαταστήσουν τη σταδιοδρομία των πρώην λεκτόρων λαμβάνοντας ως παράμετρο αναφοράς τις αποδοχές των μερικώς απασχολούμενων συνεργατών-ερευνητών.

- 21 Οι ιταλικές αρχές ισχυρίζονται ότι η επιλογή της κατηγορίας αυτής ημεδαπών εργαζομένων δικαιολογείται από την αδυναμία εξομοίωσης των καθηκόντων των πλήρως απασχολουμένων τακτικών συνεργατών-ερευνητών προς αυτά των πρώην λεκτόρων.
- 22 Συγκεκριμένα, αφενός, η κύρια ευθύνη των συνεργατών-ερευνητών είναι η επιστημονική έρευνα, ενώ η διδασκαλία διαδραματίζει, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους, δευτερεύοντα και περιθωριακό ρόλο. Κάθε άλλη λύση θα είχε ως αποτέλεσμα την υποτίμηση του τμήματος της αμοιβής του πανεπιστημιακού συνεργάτη-ερευνητή που αφορά την πανεπιστημιακή έρευνα.
- 23 Αφετέρου, η αναλογία μεταξύ των επαγγέλματος των πρώην λεκτόρων και αυτού των μερικώς απασχολουμένων τακτικών συνεργατών-ερευνητών βασίζεται κυρίως στην έλλειψη αποκλειστικότητας της σχέσεως εργασίας των τελευταίων με τον εργοδότη τους, πράγμα το οποίο τους επέτρεπε να ασκούν επίσης δραστηριότητα εμπύπτουσα στην κατηγορία των ελευθέρων επαγγελματιών.
- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, η εκτέλεση της προπαρατεθείσας απόφασης Επιτροπή κατά Ιταλίας επιβάλλει απλώς να συμπληρωθεί η συναφθείσα από τα οικεία πανεπιστήμια συλλογική σύμβαση εργασίας με ρήτρα προβλέπουσα τα κριτήρια που επιτρέπουν να διασφαλισθεί η διατήρηση των δικαιωμάτων που απέκτησαν οι πρώην λέκτορες στο πλαίσιο των προηγούμενων σχέσεων εργασίας τους.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 25 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλείται διατάξεις, πρακτικές ή καταστάσεις της εσωτερικής του έννομης τάξης για να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων και προθεσμιών που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις Επιτροπή κατά Ιταλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 34, και της 9ης Σεπτεμβρίου 2004, C-195/05, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2004, σ. I-7857, σκέψη 82).

- 26 Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα της Ιταλικής Δημοκρατίας κατά το οποίο το πρόβλημα της αναγνωρίσεως των κεκτημένων δικαιωμάτων των πρώην λεκτόρων πρέπει να εξετασθεί υπό το πρίσμα του ιταλικού συστήματος ρυθμίσεως της σχέσεως εργασίας, το οποίο βασίζεται στη συλλογική διαπραγμάτευση.
- 27 Επιπλέον, κατά παγία νομολογία, κρίσιμος χρόνος για να εκτιμηθεί η ύπαρξη παραβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 228 ΕΚ είναι το χρονικό σημείο της λήξεως της προθεσμίας που τάχθηκε με την εκδοθείσα δυνάμει της εν λόγω διατάξεως αιτιολογημένη γνώμη (βλ. αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2005, C-304/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2005, σ. I-6263, σκέψη 30, και της 14ης Μαρτίου 2006, C-177/04, Συλλογή 2006, σ. I-2461, σκέψη 20).
- 28 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι, κατά τον χρόνο της λήξεως της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη της 30ής Απριλίου 2003, η Ιταλική Δημοκρατία δεν είχε ακόμη λάβει όλα τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιταλίας.
- 29 Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 21 και 22 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιταλίας, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως την οποία προβλέπει το άρθρο 39 ΕΚ επιβάλλει όπως οι πρώην λέκτορες, που συνδέονταν με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, διατηρούν, κατά τον χρόνο αντικαταστάσεως της συμβάσεως αυτής με σύμβαση αορίστου χρόνου, όλα τα κεκτημένα δικαιώματά τους από την ημερομηνία της πρώτης προσλήψεώς τους. Η εγγύηση αυτή είχε συνέπειες όχι μόνον από απόψεως αυξήσεως των μισθών, αλλά και ως προς την προϋπηρεσία και την καταβολή, εκ μέρους του εργοδότη, εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως.
- 30 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, προς εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιταλίας, η Ιταλική Δημοκρατία έλαβε, σε πρώτο στάδιο, τα ακόλουθα μέτρα:

— στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνου, μια συλλογική σύμβαση εργασίας αφορώσα τους γλωσσικούς συνεργάτες και τους ειδικούς μητρικής γλώσσας, υπογρα-

φείσα στις 27 Νοεμβρίου 1999, προέβλεψε ότι η δραστηριότητα την οποία αυτοί άσκησαν ως λέκτορες ξένων γλωσσών πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό της αμοιβής τους. Στη συνέχεια, το Πανεπιστήμιο αυτό, με έγγραφο της 7ης Μαΐου 2002, πληροφόρησε την Ιταλική Κυβέρνηση ότι οι αμοιβές των γλωσσικών συνεργατών και των ειδικών μητρικής γλώσσας αυξήθηκαν και ότι οι αναδρομικές αποδοχές έπρεπε να υπολογισθούν βάσει ανωτάτου ορίου 450 διδακτικών ωρών ετησίως·

- στο Πανεπιστήμιο της Πίζας, με αποφάσεις του διοικητικού διευθυντή της 13ης Μαρτίου 2002 και του πρύτανη της 10 Μαΐου 2002, οι πρώην λέκτορες τυγχάνουν αναδρομικών αποδοχών με βάση τρία κλιμάκια προϋπηρεσίας·
- σύμφωνα με απόφαση του διοικητικού διευθυντή του Πανεπιστημίου «La Sapienza» της Ρώμης, της 17ης Μαΐου 2002, η προϋπηρεσία των πρώην λεκτόρων υπολογίστηκε βάσει ωραρίου διδασκαλίας αντιστοιχούντος σε 400 ώρες ετησίως·
- το Πανεπιστήμιο του Παλέρμου ανακοίνωσε, με έγγραφο της 27ης Μαΐου 2002, ότι επρόκειτο να αναπροσαρμόσει την αμοιβή των πρώην λεκτόρων βάσει υπολογισμών που τελούσαν υπό πραγματοποίηση·
- με απόφαση του πρύτανη του Ανατολικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου της Νάπολης, της 20ής Μαΐου 2002, οι γλωσσικοί συνεργάτες και ειδικοί μητρικής γλώσσας έτυχαν αναδρομικών αποδοχών υπολογιζομένων βάσει 318 διδακτικών ωρών ετησίως·
- με απόφαση του διοικητικού διευθυντή του Πανεπιστημίου La Basilicata, της 22ας Μαΐου 2002, καθορίστηκε η προϋπηρεσία των γλωσσικών συνεργατών και ειδικών μητρικής γλώσσας σύμφωνα με πέντε κλιμάκια και με κατ' αποκοπήν βάση 400 διδακτικών ωρών ετησίως.

- 31 Τα μέτρα αυτά δεν μπορούσαν να θεωρηθούν επαρκή ούτε οριστικά προς εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιταλίας, ούτε η ίδια η Ιταλική Κυβέρνηση τα θεώρησε ως τέτοιου είδους.
- 32 Συνεπώς, διαπιστώνεται ότι, παρά τα μέτρα που περιγράφηκαν στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, η παράβαση εξακολούθησε να υφίσταται κατά την ημερομηνία λήξεως της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας.
- 33 Εφόσον η Επιτροπή πρότεινε να υποχρεωθεί η Γαλλική Δημοκρατία να καταβάλει χρηματική ποινή, πρέπει ακόμη να ερευνηθεί αν η προσαπτόμενη παράβαση συνεχιζόταν κατά τον χρόνο εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2005, Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψη 31, και της 14ης Μαρτίου 2006, Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψη 21).
- 34 Στις 14 Ιανουαρίου 2004, η Ιταλική Δημοκρατία εξέδωσε το νομοθετικό διάταγμα 2/2004, το οποίο σκοπούσε στη δημιουργία του αναγκαίου νομικού και οικονομικού πλαισίου ώστε καθένα από τα οικεία πανεπιστήμια να είναι εν τέλει σε θέση να αποκαταστήσει επακριβώς τη σταδιοδρομία των πρώην λεκτόρων.
- 35 Το νομικό πλαίσιο το οποίο καθιέρωσε το νομοθετικό διάταγμα 2/2004 βασίζεται σε δύο αρχές, κατά τις οποίες, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερης μεταχειρίσεως:
- η αποκατάσταση της σταδιοδρομίας των πρώην λεκτόρων πραγματοποιείται λαμβανομένων υπόψη, ως παραμέτρου αναφοράς, των αποδοχών των μερικώς απασχολουμένων συνεργατών-ερευνητών,

— αυτές οι αποδοχές χορηγούνται στους πρώην λέκτορες αναλόγως προς τον αριθμό των ωρών εργασίας που παρέσχαν, λαμβανομένου υπόψη ότι η πλήρης απασχόληση αντιστοιχεί σε 500 διδακτικές ώρες ετησίως.

³⁶ Το κριτήριο των 500 ωρών ετησίως βασίζεται στον αριθμό ωρών που πραγματοποιήσαν οι γλωσσικοί συνεργάτες και οι ειδικοί μητρικής γλώσσας (πρώην λέκτορες), όπως προέβλεπε η CCNL για την περίοδο 1994-1997. Πρόκειται για αντικειμενικό κριτήριο, το οποίο επιτρέπει την αντιμετώπιση των δυσχερειών που είναι εγγενείς στην κατά περίπτωση εκτίμηση της σταδιοδρομίας όλων των πρώην λεκτόρων. Συναφώς, αρκεί η υπόμνηση ότι δεν ανέφεραν όλα τα πανεπιστήμια την ύπαρξη συλλογικών συμβάσεων θεσπιζουσών τα αναγκαία κριτήρια για την ακριβή αποκατάσταση της σταδιοδρομίας των πρώην λεκτόρων.

³⁷ Όσον αφορά την επιλογή της σταδιοδρομίας των μερικώς απασχολουμένων τακτικών συνεργατών-ερευνητών ως κατηγορίας ημεδαπών εργαζομένων αναφοράς για την αποκατάσταση της σταδιοδρομίας των πρώην λεκτόρων, διαπιστώνεται ότι η ευχέρεια αυτή εμπίπτει στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών. Από την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας δεν προκύπτει ότι η Ιταλική Δημοκρατία ήταν υποχρεωμένη να επισημάνει κατηγορία εργαζομένων συγκρίσιμη προς τους πρώην λέκτορες και να εξομοιώσει πλήρως τη μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους πρώην λέκτορες προς αυτή της οποίας τυγχάνει η εν λόγω κατηγορία.

³⁸ Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση, βάσει των στοιχείων που παρέσχε η Επιτροπή, να διαπιστώσει τον ανεπαρκή χαρακτήρα των παραμέτρων που εκτίθενται στις σκέψεις 36 και 37 της παρούσας αποφάσεως, δεδομένου, κατά μείζονα λόγο, ότι η εφαρμογή τους δεν εμποδίζει, σε ειδικές περιπτώσεις, την αποκατάσταση της σταδιοδρομίας των πρώην λεκτόρων βάσει ευνοϊκότερης μεταχειρίσεως.

- 39 Συνεπώς, το νομοθετικό διάταγμα 2/2004 δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι διαμόρφωσε ακατάλληλο νομικό πλαίσιο προκειμένου καθένα από τα οικεία πανεπιστήμια να είναι σε θέση να αποκαταστήσει επακριβώς τη σταδιοδρομία των πρώην λεκτόρων.
- 40 Απομένει να εξακριβωθεί αν οι ενέργειες στις οποίες προέβησαν τα οικεία πανεπιστήμια μετά την έκδοση του νομοθετικού διατάγματος 2/2004 πέτυχαν τους ανακοινωθέντες στόχους.
- 41 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή φέρει, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, το βάρος της προσκομίσεως στο Δικαστήριο των στοιχείων που είναι αναγκαία για να προσδιοριστεί ο βαθμός συμμορφώσεως ενός κράτους μέλους προς απόφαση του Δικαστηρίου περί αναγνώρισεως παραβάσεως (απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, C-387/97, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2000, σ. I-5047, σκέψη 73). Επιπλέον, εφόσον η Επιτροπή έχει προσκομίσει επαρκή στοιχεία που προδίδουν τη συνέχιση της παραβάσεως, στο οικείο κράτος μέλος εναπόκειται να αμφισβητήσει, με εμπειριστατωμένα και λεπτομερή επιχειρήματα, τα προσκομισθέντα στοιχεία και τις συνέπειές τους (προπαρατεθείσα απόφαση της 12ης Ιουλίου 2005, Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψη 56).
- 42 Διαπιστώνεται ότι, εκτός από τις δηλώσεις των οικείων πανεπιστημίων οι οποίες βεβαιώνουν ότι πραγματοποιήθηκε η πλήρης αναγνώριση των κεκτημένων δικαιωμάτων των πρώην λεκτόρων, η Ιταλική Κυβέρνηση υπέβαλε λεπτομερείς πίνακες σχετικούς με την εφαρμογή της αναγνώρισεως αυτής σε καθένα από τα εν λόγω πανεπιστήμια.
- 43 Βεβαίως, οι δηλώσεις πληρωμής που περιέχει η δικογραφία προσκομίστηκαν από τα πανεπιστήμια και όχι από τους πιστωτές και, στην περίπτωση του Ανατολικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου της Νάπολης, η καταβολή προσδιορίστηκε σε ημερομηνία μεταγενέστερη του μήνα κατά τον οποίο καταρτίστηκε η δήλωση (Οκτωβρίου του 2004).

- 44 Ωστόσο, τα παρασχεθέντα στο Δικαστήριο στοιχεία δεν μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση τα πληροφοριακά στοιχεία που εκτέθηκαν στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως.
- 45 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία προκειμένου να μπορέσει το Δικαστήριο να καταλήξει ότι, κατά την ημερομηνία της εκ μέρους του εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών, εξακολουθούσε να υφίσταται η παράβαση.
- 46 Επομένως, δεν δικαιολογείται η επιβολή χρηματικής ποινής.
- 47 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, διαπιστώνεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία, μη διασφαλίζοντας, κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, την αναγνώριση των κεκτημένων δικαιωμάτων των πρώην λεκτόρων, νυν γλωσσικών συνεργατών και ειδικών μητρικής γλώσσας, ενώ η αναγνώριση αυτή διασφαλιζόταν για όλους τους ημεδαπούς εργαζομένους, δεν έλαβε όλα τα μέτρα που συνεπαγόταν η εκτέλεση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά Ιταλίας και παρέβη, κατά τον τρόπο αυτόν, τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 228 ΕΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 48 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικασθεί η Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα και ότι διαπιστώθηκε η ύπαρξη παραβάσεως, πρέπει να καταδικασθεί η Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο αποφασίζει:

- 1) Η Ιταλική Δημοκρατία, μη διασφαλίζοντας, κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, την αναγνώριση των κεκτημένων δικαιωμάτων των πρώην λεκτόρων ξένων γλωσσών, νυν γλωσσικών συνεργατών και ειδικών μητρικής γλώσσας, ενώ η αναγνώριση αυτή διασφαλιζόταν για όλους τους ημεδαπούς εργαζομένους, δεν έλαβε όλα τα μέτρα που συνεπαγόταν η εκτέλεση της αποφάσεως της 26ης Ιουνίου 2001, C-212/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας, και παρέβη, κατά τον τρόπο αυτόν, τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 228 ΕΚ.
- 2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 3) Καταδικάζει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)